

Kavod Haberiyot: Shaming a bride and other such stories

Torah in Motion Part Two

Nechama Goldman Barash

תלמוד בבלי מסכת ערכין דף ז עמוד א

מתני'. האשה שיצאה ליהרג - אין ממתינין לה עד שתלד. האשה שנהרגה - נהנין בשערה. בהמה שנהרגה - אסורה בהנאה.

גמ'. ישבה על המשבר וכו'. מ"ט? כיון דעקר, גופא אחרינא הוא.

אמר רב יהודה אמר שמואל: האשה היוצאה ליהרג, מכין אותה כנגד בית הריון כדי שימות הוולד תחילה, כדי שלא תבא לידי ניוול

Shulchan Aruch Orach Chayim 339

And We do not Betroth [on Shabbat]: **Comment:** And there are those who permit betrothal where the man does not have a wife or children (Rabbeinu Tam). And it is possible this is law for bringing her into the chuppa – that it is permitted (Semag). And even though we do not normally rule this way, we can rely on it for cases of great need because great is human dignity; For it sometimes happens that the dowry was not settled on Friday until the night began, and thus, the huppa and kiddushin are carried out on Friday night. And since they had already prepared for the meal and the wedding, it would be humiliation for the bride and groom if they would not marry then; and nonetheless, ideally it should be avoided.

שולחן ערוך אורח חיים סימן שלט

ולא מקדשין. הגה: ויש מתירין לקדש היכא דאין לו אשה ובנים (ר"ת). ואפשר דה"ה הכניסה לחופה שרי (סמ"ג) ואע"ג דלא קי"ל הכי, מ"מ סומכין על זה בשעת הדחק, גם כי גדול כבוד הבריות; כמו שרגילין שלפעמים שלא היו יכולים להשוות עם הנדוניא ביום ו' עד הלילה, דעושין החופה והקידושין בליל שבת, הואיל וכבר הכינו לסעודה ולנשואין והוי ביוש לכלה ולחתן אם לא יכנס אז; ומ"מ לכתחלה יש לזהר שלא יבא לידי כך.

Responsa Rema 125

I heard behind me the sound of a great noise. Voices passed through the camp saying, Look at that man Moshe (Exodus 33:8)." It concerned the action taken by me recently when I arranged a wedding in the usual way. All knew the state of the bride as she entered under the wedding canopy. It was in the dark of night on Friday evening, an hour and a half after night had fallen. The circumstances which impelled me to this action are clear. It is known to all who live in our city and this is what happened:

There was a poor man in our land who had betrothed his elder daughter to a suitable mate. During the period of the betrothal, which was of considerable duration, the father went to his world and left life to all of Israel. The daughter was left bereaved, without father and mother, except for relatives who lived far from her. They shut their eyes to her plight, all except one

שו"ת הרמ"א סימן קכה

א ואשמע אחרי קול רעש גדול אשר העבירו קול במחנה לומר הביטו אחרי משה, במעשה הנעשה ע"י מקרוב שסדרתי קידושין תחת החופה כדרך הארץ, שהכל יודעין סדר הכלה למה נכנסה לחופה. והיה באישון לילה בליל שבת כשעה ומחצה בלילה. והמעשה והסבה אשר הכריחוני לזה הוא מבואר נגלה לכל באי שער עירנו, וזה המעשה אשר נעשה.

איש היה בארץ ותם הכסף ממנו ושדך בתו גדולה לבן זוגה הראוי לה. ויהי בימי שידוכיה, אשר ארך הזמן עד כניסתה לחופה הלך האב לעולמו והניח חיים לכל ישראל, ונשארה הבת שכולה וגלמודה אין לה אב ואם כי אם קרובים נעשו לה רחוקים והעלימו עיניהם ממנה, זולתי גואל אחד אחי אמה אשר הכניסה לביתו כי אין לה גואל קרוב ממנו. והיה כאשר באה בימים זמן נישואיה אשר היה ראוי לטבוח טבח והכן צרכי החופה, לא ראתה שום תמונת הנדוניא ושאר צרכים, זולתי קול אחד הבא לה שתטבול ותכין עצמה לחתונה כי יהיה לה הנדוניא. והבתולה הנ"ל עשתה כאשר צוו עליה נשים השכינות ושמעה לקולם, גם כיסו אותה ביום ו' בהינומא כדרך הבתולות. וכאשר נטו צללי ערב וכמעט קדש היום, שהיו לקרוביה ליתן הנדוניא קמצו ידיהם וחסרו ממתנת ידם הראוי להם, והיה נחסר מן הנדוניא כמעט שליש הנדוניא. גם החתן נסוג אחור ולא רצה בשום אופן לכנסה ולא שת לבו לכל הדברים אשר דברו אליו

relative, the brother of her mother, who brought her into his house, for she had no relatives closer than he.

Then, when the time came for her marriage and it was time to prepare for the feast and the requirements of the wedding canopy, she did not see anything of the dowry and the other needs which the relatives had promised her. But she was told to take her ritual bath and prepare herself for the marriage, and that the dowry would be forthcoming. This maiden then did as the women neighbors commanded her. They decked her with the veil on the sixth day, as virgins are bedecked. When the shadows of the evening began to fall and Shabbat was approaching, her relatives who were to give the dowry closed their fists and refused to give a sufficient amount, so that at least a third of the dowry was still lacking. Then the groom absolutely refused to marry her. He paid no attention to the pleas of the leaders of the city that he refrain from putting a daughter of Israel to shame for the sake of mere money. He refused to listen to them, "as a deaf serpent does not hear the voice of a charmer (Psalms 58:5)." Nor did the voice of the Rabbi move him.

Because of these quarrels, time drew on; as the saying goes, "There is no marriage settlement without dispute," and the work of Satan prompted them until the time mentioned above came. Then they finally agreed and the groom consented to enter under the wedding canopy and no longer to shame a worthy daughter of Israel. Thereupon I arose and conducted the marriage at that hour.

Now, since people are complaining against me, I have come now to remove their complaints from me and to bring the proof and the reasons upon which I relied in this matter, saying: In this way behold and sanctify.

...In any event, all of these words are enough to say in my name that one can permit in such a case for it was an hour of emergency and the virgin bride was humiliated if we would delay the huppa after the mikva until after Shabbat. Further, it is not the custom to walk about with the veil until after Shabbat nor do marry on Sunday as is the custom of the citizens who marry on their holy day. And Rabbeinu Tam is worthy enough to rely on in an hour of emergency, even more so when the sugya in the Gemara is proven to read with his explanation and thus ruled.....and brought the Semag that in times of great need, it was permitted to betroth/marry on Shabbat but he would not rule this way in practice only principle, here ends his quote. In other words, when there is great need one should permit and there is not greater need than this, that this orphan is greatly humiliated and would bear this blight all of her days, to distinguish her from among all of the other virgins. And great is human

מנהיגי העיר, שלא לבייש בת ישראל מכה כסף נמאס. ולא אבה שמוע רק כפתן חרש אטם אזנו ולא שמע לקול מלחשים, ולא קול גערת חכם תנידנו. וע"י זה נמשך הזמן מכה קטטות ומריבות, כדרך שאמרו לית כתובה דלית בה תיגראג והצליח מעשה שטן עד שהגיע הזמן הנ"ל שהשוו עצמן ונתרצה החתן ליכנס לחופה, ושלא לבייש בת ישראל הגונה קמתי וסדרתי הקידושין בזמן הנ"ל. והנה באשר מלינים עלי באתי להסיר תלונתן מאתי להביא ראיה וטעמי ונימוקי עמי ועל מה סמכתי בזה לומר כזה ראה וקדש.

...מ"מ כל כי הני מילי מעליותא לימרו משמאי להתיר הענין בכה"ג, שהיה שעת הדחק והיתה הבתולה מתביישת אם תמתין עם החופה אחר טבילתה עד לאחר השבת. גם כי אינו מדרך המקומות לילך בהינומא עד אחר השבת ולעשות הנישואין ביום ראשון, כדרך האזרחים שעושין נשואיהם ביום חגם. וכדאי הוא ר"ת לסמוך עליו בשעת הדחק, כ"ש שהסוגיא דשמעתא מוכח כדבריו. וכן פסק בהג"ה אשר"י סוף פרק אחד דיני ממונות בשם א"זכו וכן כתב ר"ת בתשובתו והביאה הסמ"ג כי בדוחק גדול התירו לקדש בשבת ולא היה מורה כן הלכה למעשה עכ"ל. **משמע מיהו דבדוחק גדול יש להתיר.** ואין לך דוחק גדול מזה, שהיתה יתומה גדולה מתביישת והיה לה לקלון כל ימיה, כמעט לשנותה מכל הבתולות. וגדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשהכח דלא תסור מכל הדברים אשר יורוך, בדבר הזה שאינו אלא איסור דרבנן, גזירה שמא יכתוב כמו שמפרש בגמרא שלנו או משום דהוי כקונה קנין בשבת כדמפרש בירושלמי, וכמו שיתבאר לעתיד. מלבד דהוי לן למיחש בכאן שלא יתבטלו השידוכין לגמרי ויתבטל הזיווג מכה הקטטות והמריבות שביניהם, עד שרצו להסיר ההינומא שעל ראש הכלה מכה ניצוח הקטטות, וגדול השלום בין איש לאשתו ואפילו אינה אלא משודכת אליו יש להקל מכה זה דהוי קצת אגידא ביה, כמו שכתב רבינו תם והרא"ש

<p>dignity that it overrides negative commandment of “do not turn astray [from rabbinic law] and this matter is a rabbinic prohibition, for fear that one may come to write as was written in our Gemara or for fear he will be perceived as acquiring an acquisition on Shabbat as written in the Yerushalmi and as I will explain in the future. Not only do we have to be concerned that the shidduch not be called off completely and the match nullified because of the terrible fighting and quarreling going on between them, and great is peace between a husband and wife and even though they are only engaged, one should be lenient since she is already attached to him intimately as Rabbeinu Tam and The Rosh wrote..with regard to a betrothed maiden who becomes a mourner, that we allow her to enter the Chuppah after seven days of Shiva because of his need to procreate. And we also are lenient with regard to betrothing/marrying off minor girls against the words of Chazal that it is prohibited to marry off a minor daughter until she is old enough to say who she wants to marry... And why am I toiling, go and see what is going on outside, specifically in our city...and sometimes five or six chuppot are carried out in one day and carry on one or two hours into the night, for one does not distinguish between bringing in the Shabbat with Barchu or not, for it is not up to the congregation to decide when Shabbat is but Shabbat itself determines its time from the time it gets dark with regard to Kiddush and maser and the truth is that the need of the hour brings us to be lenient with these things which are only rabbinic prohibitions and in great need, they did not decree. And with this I rest and with this I remove doubt, for one should certainly be careful to prepare everything before Shabbat so this situation should not recur. But if it already happen, what can one do and the hour became late until it was suddenly dark and one has to fear the break up of the couple or humiliating the virgin etc to rely on a leniency to avoid total loss and one can rejoice in the peace and the pleasure of Shabbat afterwards.</p> <p>Thus says Moshe, the son of my father and teacher, Israel of blessed memory, the one called</p> <p>Moshe Isserles of Krakow</p>	<p>בתשובותיהם לענין אכלה המשודכת אליו, שמותר לכנסה אחר ז' שלה מכח פריה ורביה דידיה. וכן אנו מקילין נגד דברי רבותינו ז"ל בזמן הזה להשיא הקטנות, אף על פי שאמרו ז"ל אסור לאדם שיקדש בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוגי אני רוצה ... ומה לי להאריך פוק חזי מה עמא דברסט בכל מקום, ובפרט בעירנו אשר יש בה קיבוץ עם ת"ל ולפעמים עושים ה' או ו' חופות ביום אחד ונמשכים עד הלילה ואין פוצה פה ומצפצף. ומה לי בתחילת הלילה או שעה או ב' בלילה, דאין לחלק בין קבלו שבת בענין ברכו או לא דאין תלוי בקבלתם להקל, דשבת מעצמו קבעה משחשיכה כדאיתא פרק ערבי פסחים לענין קדוש ומעשר אלא האמת שצורך השעה מביא להקל בדברים אלו שאינן אלא איסור דרבנן, ובמקום הדחק לא גזרו. ובהא נחיתנא ובהא סליק נא, דודאי יש להחמיר להיות זריזין קודם השבת שלא יבוא לידי כך. אבל אם כבר נעשה מה שאפשר לעשות ונטרפה השעה עד שחשיכה, ויש לחוש לפירוד הזיווג או לביוש הבתולה וכיוצא בזה הסומך להקל לא הפסיד, ויתענג לשלום בעונג שבת אח"כ. ויכולה המצוה לכפר עליו אם כוונתו לש"ש, ושלוש. נאום משה בן לא"א מורי ה"ר ישראל זצלה"ה, נקרא משה איסרלש מקראקא.</p>
--	---

<p>Yabia Omer 8: Yoreah Deah 32</p> <p>I was asked regarding a woman who in her youth as a single woman lived with a man and became pregnant and when she realized she was pregnant, went to a doctor and had an abortion and afterwards went to live in another city and became religious devotedly and wholeheartedly and married a yeshiva student who</p>	<p>שו"ת יביע אומר חלק ח - יו"ד סימן לב</p> <p>שאלתי אודות אשה שבהיותה צעירה פנויה חיתה חיי אישות עם בחור אחד ונתעברה ממנו, וכשהוכר עוברה הלכה אצל רופא אחד ועשה לה הפלה מלאכותית, ואח"כ עברה משם לעיר אחרת, וחזרה בתשובה שלימה בשמירת תורה ומצות, ונישאת לבחור ישיבה</p>
--	---

<p>lived in fear of the word of God and they lived together with love and peace between them and she became pregnant and had a son. And the husband wants to fulfill the mitzvah of pidyon haben as demanded by Halacha because he did not know that before her marriage to him his wife had become pregnant from another man and had aborted the fetus and the woman came to the local rabbi to tell him all that happened to her before her marriage to his yeshiva student and asked the rav if she has to tell her husband to save him from making a blessing in vain over the redeeming of the first born. And if he finds out all that happened to his wife before marriage, the shalom bayit will be destroyed and this may cause quarrelling and dissent and who knows where this will lead and perhaps it will come to divorce so perhaps we can say that great is peace between husband and wife that even God's name can be erased to maintain it and thus, sitting still and doing nothing is preferable.</p>	<p>החרד לדבר ה', וחיו יחדיו באהבה ואחוה שלום וריעות, ונתעברה ממנו וילדה לו בן זכר. והנה הביע רצונו לקיים מצות פדיון הבן כהלכת גוברין יהודאין, כי לא ידע שקודם נישואיו עם אשתו, נתעברה כבר מאיש אחר והפילה כשהוכר עוברת, והאשה באה אל הרב המקומי וסיפרה לו כל מה שאירע לה קודם נישואיה לאברך הנז', ושאל הרב האם חייב הוא להודיע לבעלה, כדי להצילו מעון ברכות לבטלה של פדיון הבן, למרות שאם יודיע לו כל הקורות לאשתו קודם נישואיו, יופר שלום הבית, ועלול הדבר קרוב לודאי שתפרוץ ביניהם מריבה וקטטה, ואחריתה מי ישרנה, שאולי יבאו גם לידי גירושין, או שמא יש לומר גדול השלום שאפילו שם שמים שנכתב בקדושה נמחק מפני השלום, (סוכה נג ב), ולכן שב ואל תעשה עדיף.</p>
---	--

Noda Beyehuda Mehadura Kamma, Orach Chaim 35

Responsum to the community of [Unnamed Town], to the distinguished Rabbi [Unnamed], may his light shine, Av Beit Din of the aforementioned community, 5530 [1770]:

Your letter, dated the 9th of this month, reached me yesterday. And although I am currently preoccupied with the burdens of my students — combined with the general distractions of this time — nevertheless, since the matter touches on the "gate of those who return" [i.e., penitents], I said: the gates of repentance are always open. Especially since you mention in your letter that this concerns a *bar bei rav* [a student of Torah].

Now, the root of the question is that someone transgressed for three years consecutively, during which he was living with a woman. Now he has been awakened to repentance, and blessed is he, for his Torah has stood by him so that he did not become firmly entrenched in impurity. His soul seeks to know: since he is now the son-in-law of this woman, since he has married her daughter, is he obligated to inform his father-in-law to separate from his wife, the adulteress, or is silence better? They are people of reputation, with children who are important in Torah and come from an esteemed family. **There is concern about a tarnished reputation and, due to *kavod habriyot* (human dignity), the penitent is permitted to do nothing and not inform his father-in-law at all.**

[The Noda Be-Yehuda related this question to the above-mentioned argument between Rambam and the Rosh. Rambam, who stated that one must tear off *shatnez* worn by another in the marketplace, would believe that the adulterer should tell his father-in-law what he had done. The Rosh, whose opinion is that one is not obligated to tell another party that he is wearing *shatnez*, would feel that the son-in-law may "sit and not act" and not say anything.]

Yet, he further asks whether it is correct to say that he is required to inform him. If he informs him, should he not be concerned if his father-in-law does not heed the message? Is he obligated to go before the rabbinical court, and does the court have the authority to compel him to separate due to

the confession of his son-in-law? He also asked for guidance in how to respond to this man, according to his abilities, as he is a very weak person but is consistent in his Torah study.

However, there is room for doubt — which Your Honor also raised in your letter — that even if there is a general obligation to inform, perhaps this applies only in a case where one's words will certainly be effective. For example, like when one's friend is wearing *sha'atnez* [a forbidden mixture of wool and linen], and he can show him the proof. Or if the woman had committed adultery with two valid witnesses — in such cases the testimony is conclusive. **But here, even if he tells the husband, he might not be believed — he is, after all, like one person against two (*ke-vé-trei*) — and thus his words will not be effective. For a woman is not prohibited [to her husband] unless there is warning and seclusion (*kinui ve-setirah*), or with clear witnesses. So who says that he is obligated at all to inform him in such a case?**

Nonetheless, it appears this reasoning is not sufficient to exempt him. For if it were clear that the husband would believe him and take action to separate himself from the prohibition, then certainly he would be obligated to inform, as stated above. Therefore, even now — though it is not clear whether the husband will believe him — he is still obligated to do *his* part. This is no less than the mitzvah of *tochacha* (rebuke), about which it is said in Tractate Shabbat (55a): “If it is revealed to you, is it revealed to them?” — see there.

Regarding Your Honor's doubt — if the husband is informed but does not accept his words, is the informant obligated to appear before a *Beit Din* (rabbinical court) and inform them as well?

The matter is simple: it is sufficient that he inform the husband alone. For, either way, if the husband accepts his words, he will separate from the woman — and that is good. And if the husband does not accept his words and does not believe him, then what benefit would come from going before *Beit Din*? After all, the husband is not obligated to believe him, and what could the *Beit Din* do about it?

All the more so, he is not obligated to come before *Beit Din* — and perhaps he is even **not permitted** to do so. He may even be liable for lashes *mi-derabanan* (by rabbinic decree) for publicizing a sin that is not already known. Therefore, the wise course of action is for the adulterer to inform the husband **privately**. According to strict halakhah, he need only tell him that he knows his wife has committed adultery — for what does it matter to the husband **with whom** she committed adultery? She is prohibited to him regardless. So why should the adulterer unnecessarily publicize his own sin?

As the Talmud says (Yoma 86b): regarding a sin that is not public, the verse says, “*Happy is the one whose transgression is forgiven, whose sin is covered.*” And one who makes his sins public is brazen.

Nevertheless, from a logical perspective, his words are more likely to be accepted by the husband if he sees that the man is confessing with weeping and sighing, and that the words appear sincere. Therefore, it is better that he confess **privately** to the husband, who is now his father-in-law. And if he feels shame before his father-in-law — all the better. For one who sins and is ashamed of it is forgiven.

Furthermore, it appears to me that he is obligated, at the very least, to seek forgiveness from his father-in-law. For this sin of adultery with a married woman involves two aspects: one between the person and God — which can be atoned for through repentance and Yom Kippur — and one between a person and their fellow, since he has caused the husband to be forbidden to his wife. And for sins between people, **Yom Kippur and repentance do not suffice**. He must seek reconciliation. Even in the case of theft — where the item is returned — one must still seek forgiveness for the emotional distress caused. How much more so here, where the damage cannot be undone, that he must seek to appease him.

And since Your Honor mentioned that he (the sinner) is very wealthy, he should increase his giving of *tzedakah*, for as the verse says: "*And your sin shall be redeemed through charity.*"

And how good it would be if he would consider following the path of penance prescribed by the *Rokeach*. Although I do not have the *Sefer Rokeach* before me at this time, he should examine for himself the number of fast days designated there for the sin of adultery with a married woman — and perhaps also the number of fast days for *niddah* (a menstruating woman), for it is certain that he was not careful even during her days of *niddah*.

And he should **triple the number** of days, according to the view of the *K'nei Chochmah*. The total number of days should be **redeemed with charity** in accordance with the calculation explained in *Orach Chaim*, end of Siman 334 — namely, twelve *prutot* (small coins) per day. These twelve coins equal the numeric value of "chai" (18), according to the calculation brought in the *Magen Avraham*, subsection 34, in the name of the *Terumat HaDeshen*.

The total sum thus calculated should be **distributed to charity**, if possible, without upsetting his wife. Nevertheless, he should also **undertake the number of fasts I have assigned him**.

And He who is merciful shall atone for sin; his iniquity will pass, and his transgression will be forgiven

Yabia Omer Part 2: Even Haezer 2

I will stand and look within the law regarding one who stumbled with a married woman and had an affair with her consent in a way that she is prohibited to her husband and the lover repented and wants to know if he needs to tell her husband so that he separates himself from a prohibition or if there is room to be lenient **because of the blemish to the family and great is human dignity**.

...from all that is said above and in order not to lock the door in the face of those who do teshuva, it is possible to be lenient and not tell the husband because of the blemish to the family and great is human dignity. And do not say that there is no benefit in the repentance of the lover and it is said in Hagiga

שו"ת יביע אומר חלק ב - אה"ע סימן ב

ב"ה. פעה"ק ירושלים. שמן תור"ק /תש"ו/ לפ"ק. עמדתי ואתבונן בדין מי שנכשל עם אשת איש ובא עליה ברצונה באופן שנאסרה לבעלה, ובא לחזור בתשובה, אם חייב להודיע לבעלה בכדי שיפרוש מן האיסור, או אפשר למצוא איזה היתר ולהקל בזה, משום פגם משפחה, וגדול כבוד הבריות.

...המורם מכל האמור שבכדי שלא תנעול דלת בפני השבים בתשובה, יכולים להקל שלא להודיע לבעל האשה, משום פגם משפחה, וגדול כבוד הבריות. ואין לומר שאין שום תועלת בתשובתו של הבעל, וכדאמרינן בהגיגה (ט): מעוות לא יוכל לתקון, זה הבא על אשת איש ואסרה לבעלה, שנטרד מן העולם והולך לו. ע"ש. דהתם אף אם מודיע לבעלה ופורש, אינו יכול לתקן פגמו, וכפרש"י שם, שיש זכרון לעונו במה שאסרה על בעלה. ע"ש. ומכיון שיש אומרים שכל שאין שם עדים לא נאסרה על בעלה, כדאים הם

<p>9b, a crooked thing cannot be fixed and this is one who has an affair with a married woman and prohibits her to her husband...And here, even if he tells the husband and he separates, he cannot fix the blemish and as Rashi writes there, there is memory of his sin in that she has become prohibited to her husband. And since there are those who say as long as there are no witnesses, she is not prohibited, it is appropriate to rely on those sources in a time of great need such as this one. So he will not be perceived as immersing in the mikva with an insect in his hand. And as was written in the Shaarei Deah, even the baal teshuva is a man among men and brave of heart and whole in his repentance, one tells him by way of advising, that if he is sure that when the husband finds out about this treachery he will separate himself from the prohibition, since the baal teshuv is believed like two witnesses, it is well for him to tell him to prevent him from sinning. And he should continue on with this repentance and do good deeds with all of his strength and rejoice in his trials and tribulations and learn a lot of Torah.</p>	<p>לסמוך עליהם בשעת הדחק גדול כזה. שלא יחשב כטובל ושרץ בידו. וכמ"ש בשו"ת שערי דעה ח"ב (ס"ס פא). ומיהו אם הבעל - תשובה הוא גבר בגוברין ואמין לבו בתשובה שלמה, מודיעים אותו דרך עצה טובה, שאם קרוב הדבר שכשיודיע לבעלה של האשה מעסק ביש זה, יפרוש מן האיסור, כי מהימן ליה כבי תרי, טוב מאד להודיעו, להקל מעליו האיסור. ויתמיד בתשובה ומעשים טובים בכל כחו ויהיה שמח ביסורין. ויתענה כפי כחו. וע' גנזי חיים (דק"נ ע"ב). ויעסוק בתורה הרבה. ושב ורפא לו.</p>
---	--

<p>שורת הדין כרך א תקציר א לפסק הדין המלא אשה שזינתה האם חייבת לספר לבעלה כדי למנעו מאיסורים - הרב גדליה אקסלרוד א. לא אמרין גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה אלא בעבירה בשב ואל תעשה ולא בקום ועשה. ב. במקרה והחוטא הוא שוגג האם חייבים להפרישו - במקום שיש כבוד הבריות - נחלקו בזה הרא"ש והרמב"ם בענין מוצא כלאים בבגד בשוק. ג. כאשר האיסור הוא תמידי אף הרא"ש יודה שחייב להפרישו. ד. משום כבוד הבריות די להתיר להם ייחוד ולא חיי אישות ממש. ה. יש להבדיל בין מי שאינו מפריש מאיסור לבין מי שמורה לו היתר שבזה י"ל שאסור. ו. יש שכתבו שלשיטת הרמ"א שבזה"ז כופין את הבעל לשמש עמה אין לעד אחד להודיע לבעל שאשתו זינתה, אולם אם האשה עצמה מודה, על הבעל להוציאה ולכן צריך להודיעו. ז. יש מי שכתב בדעת הרמב"ם שאיסור סוטה כיון שאינו מפורש בתורה דינו שנדחה מפני כבוד הבריות אפילו בקום ועשה כמו לאו דלא תסור, ואין דבריו נראים. ח. בתוס' שבועות דף ל' ע"ב מוכח שת"ח שנשאלה שאלה לפניו ואינו מורה לאיסור משום כבוד הבריות חשיב כמו קום ועשה. ט. יש שכתבו שאשה שזינתה עדיף שתודיע לבעלה שבזה ממנ"פ אם יאמין לה בעלה יפרוש ואם לאו, אזי לפי תרוץ שני בר"ן בנדרים אפקעינהו רבנן לקידושין מיניה. י. יש שכתב שאשה שהודתה שזינתה ובאה לעשות תשובה יש להודיע לבעלה ולא חיישין בזה לכבוד הבריות הואיל ומבקשת תשובה וזוהי תשובתה. יא. כאשר קדם לשוגג חטא של מזיד י"ל שגם הרא"ש [לעיל אות ב] יודה שחייבים להפרישו שזה דומה למזיד שהרי תחילתו בפשיעה.</p>
--

